

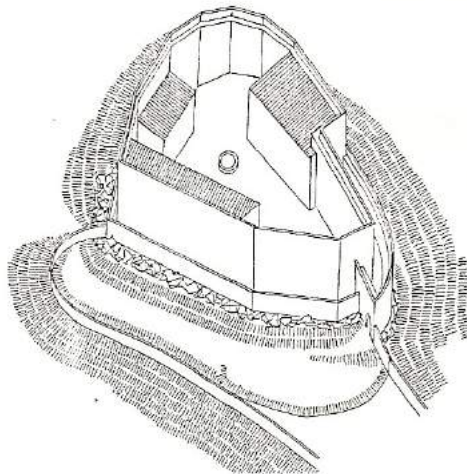

Sborové listy

Příležitostník Sboru pro záchranu hradu Lanšperka

Číslo 11

březen 2001

Nová hmotová rekonstrukce podoby hradu Lanšperka. Autorem je PhDr. Tomáš Durdík, DrSc. Se souhlasem tohoto předního českého kastellologa bude umístěna na připravované informační tabuli pod lanšperským hradem.

Zpráva o opravě zříceniny hradu Lanšperka 2000

Radim Dušek

Činnost na lanšperské zřícenině lze v roce 2000 rozdělit na tři základní části:

1) Podstatnou byla sanace stanoveného úseku hradní stěny, kterou zajišťovala vítězná firma výběrového řízení. Financováno státní účelovou dotací prostřednictvím Okresního úřadu Ústí nad Orlicí a Obce Dolní Dobrouč.

2) Pracovní aktivita občanského sdružení Sboru pro záchranu hradu Lanšperka, jehož úkolem byly: zabezpečení otvoru "větráku" v jihozápadním rohu sklepní místnosti ve sníženém přízemí torza hradního paláce, běžná údržba areálu zříceniny a smluvně určený dohled. Práce Sboru byla zčásti financována státní účelovou dotací prostřednictvím Okresního úřadu Ústí nad Orlicí a Obce Dolní Dobrouč a zčásti zdarma.

3) Vklad Obce Dolní Dobrouč prostřednictvím pracovníků a techniky obecního úřadu, koordinátorská činnost.

K výběrovému řízení byli vyzváni: Karel Šilar (Stavební a sklenářské práce, Dolní Dobrouč), Milan Kolomý (Stavební služby, Dolní Dobrouč 298), Ing. Miloš Pecháček (REKOP, Dolní Dobrouč 65), Vlasta Novák (STAPRA 2000 s. r. o., Dolní Dobrouč 565), Firma Martínek - Pražák (Na Rozmezí 501, Letohrad), Jiří Kapoun (Stavební firma, Zborovská 1173, Ústí nad Orlicí), František Puhlovský (STAKO,

Lukavice 69). Sanační práce na zřícenině lanšperského hradu vyhrála ve výběrovém řízení firma Stako, sdružení kameníků Letohrad (nabídková cena 159 535,- Kč, 2. místo K. Šilar Dolní Dobrouč nabídková cena 180 127,- Kč, 3. místo T. Bělohav - Ranep Lipnice nabídková cena 233 310,- Kč). Smlouva s firmou byla podepsána 18.7.2000. Odborným dohledem objednatelem, Obcí Dolní Dobrouč, byli pověřeni Radim Dušek a Mgr. René Klimeš.

Předmětem díla bylo před zahájením konzervace určeno jihovýchodní nároží plášťové hradby a zabezpečení "větráku" ve sklepní místnosti hradního paláce. Konzervací jihovýchodního nároží plášťové hradby se rozumělo vyspárování lícového zdiva a jádra zdiva včetně konzervace a zabezpečení koruny zdiva, v odůvodněných případech částečná dozdivka. Předpokládán byl úsek od jižního vstupu na plášťovou hradbu, přes roh k rozhraní pravě propadlé místnosti a nadsklepního prostoru hradního paláce, konzervace oboustranná - spárování lícového zdiva 100 m², spárování jádra zdiva 40 m², konzervace koruny zdiva a zadrnění 25 m, částečná dozdivka kamenného zdiva.

Východiskem pro zahájení práce firmy byla projektová dokumentace záchrany hradu Lanšperka, kontrolní den 19.5.1999, 8.6.2000, 21.6.2000, prohlídka místa

pro zadání prací do výběrového řízení se zástupci stavebních firem 13.6.2000, ústní protokolární jednání dne 10.7.2000 a 14.7.2000. Rozhodnutí Okresního úřadu v Ústí nad Orlicí bylo vydáno 14.7.2000. Tentýž den vydal odborné vyjádření Památkový ústav v Pardubicích. Smlouva o dílo č. SD36/2000 mezi objednatelem Obcí Dolní Dobrouč a zhotovitelem Stako sdružení kameníků Letohrad (Stako Drahomír Čížek, Stako František Puhlovský) byla podepsána 18.7.2000.

Základem pro práci na hradě se staly, dle již dříve dohodnutého postupu a systému v návaznosti na projektové přípravy ateliéru Zelený dům Pardubice, tzv. kontrolní dny. Hlavním cílem kontrolních dnů bylo stanovení konkrétních úseků, postup prací, zjistit nedostatky a určit nápravu.

Vlastní práce firmy lze rozdělit na: a) spárování vnitřního líce pláštěvé hradby, b) částečnou dozdivku při vstupu na jižní pláštěvou hradbu, c) spárování vnějšího líce pláštěvé hradby, d) sanaci koruny pláštěvé hradby.

Spárování vnitřního líce pláštěvé hradby je možné dále dělit na úseky s vlastním spárováním jádra, spárování dochovaných částí líce, částečné dozdivky jádra, tzn. do líce, a na speciální úseky - kapsy. Dozdivky jádra a kapsy mohly být stanoveny vždy pouze v souvislosti s postupem prací, během níž mohlo dojít k lokálnímu rozhodnutí.

Nejzávažnější rozhodování bylo v otázce existence (přiznání či nepřiznání) možných 4 kapes, neboť se zachovaly pouze jejich náznaky. Rozhodnuto bylo o ponechání. Bohužel, první rychlý pokus se nevydařil a bude nutná oprava. Velkým problémem je „pouze“ estetické - přirozené působení, což se nedá technicky nakreslit nebo nařídit. Rozhodující je cit pro splynutí "novotvaru" do okolního zdiva.

Částečná pískovcová dozdivka při jižním vstupu na hradbu bylo jediné možné a vhodné řešení řádného zabezpečení.

Na vnějším zdivu byl sanován úsek v délce 15 m od jižního vnějšího rohu hradní stěny nad 2. hradním příkopem. Značné části zdiva jsou dosud s rozetřenou spárou a nebylo tedy nutné leckde ani líc spárovat, pouze poopravit zvětřelé spáry. Část líce byla spárována, na jednom místě bylo vhodné dozdivt jádro o velikosti 0,64x0,40m. Poměrně větším zásahem byla částečná dozdivka trychtýře vnější koruny.

Koruna byla konzervována jen přibližně o délce 6 m, přičemž na celou šíři z jmenované části byla také místy přezděna a okolí částečně vyspárováno. Pískovcový výstupek jižního rohu byl z 2/3 spárován, ale řádné zabezpečení bude nutné konzultovat v roce 2001. Koruna nebyla zadrnována.

Kvalitu práce stavební firmy Stako Letohrad bylo nutné podrobit důkladnějšímu rozboru. Velké rezervy jsou v čištění spár, v jejich řádném klínkování, posazení kamenů (zejména v koruně, spádu zakončení koruny nebo částečných dozdivek atd. Posuzován

musí být dle své specifčnosti každý stanovený úsek. Konečné hodnotící stanovisko je úkol pro velký kontrolní den za účasti projektanta, konzultanta a památkářů v roce 2001.

Sbor pro záchranu hradu Lanšperka pracoval na zabezpečení otvoru "větráku" v jihozápadním rohu sklepní místnosti ve sníženém přízemí torza hradního paláce, prováděl běžnou údržbu a smluvně určený dohled.

Zabezpečení otvoru "větráku" v jihozápadním rohu sklepní místnosti ve sníženém přízemí torza hradního paláce je nutné chápat jako dočasné řešení, tj. do doby celkové sanace a konzervace celé klenební místnosti v souvislosti s okolním terénem a zdíven. Byl zajištěn neutěšený stav otvoru, který vznikl v srpnu 1991, kdy bylo neodborně a bez povolení z jihozápadního rohu sklepní místnosti, vpravo od vstupu, vyzdviženo kamenné mlýnské kolo. Kradený exponát byl odvezen do Městského muzea v Lanškrouně. Roh byl vážně poškozen, zejména uvolněna cesta pro značný sesuv zeminy. Po vyjasnění a omluvě ředitelky muzea byl otvor koncem září vyplněn "na sucho" opukovými kameny. V roce 1998 byl otvor opět provalen a situace s následným pohybem zeminy se opakovala. Havarijní stav bylo potřebné řešit v nejkratším možném termínu, a to rovněž z důvodu venkovních přístupů, tzn. bezpečnosti turistů. Proto se problémem zabývali účastníci kontrolního dne na lanšperském hradě 19.5.1999, místního šetření dne 4.10.1999, Památkový ústav v Pardubicích 30.12.1999, účastníci místního šetření dne 24.5.2000, kontrolních dnů 8.6.2000 a 21.6.2000, ústního protokolárního jednání dne 10.7.2000 a 14.7.2000. 14.7.2000 bylo konečně vydáno, tentokrát již platné, rozhodnutí Okresního úřadu v Ústí nad Orlicí, které obsahovalo i zásady zajištění průduchu v jihozápadním koutě sklepa. Tentýž den vydal odborné vyjádření Památkový ústav v Pardubicích. Zhotovitelem zabezpečení "větráku" byl Smlouvou o dílo č. SD42/2000 mezi Sbořem pro záchranu hradu Lanšperka a Obcí Dolní Dobrouč stanoven Sbor pro záchranu hradu Lanšperka.

Trychtýř byl vyčištěn od sesunutého materiálu (hlína a malé kamínky) zejména návštěvníky, kteří přímo nad trychtýřem využívali cestičku ke třetí propadlé místnosti paláce v jižním rohu. Trychtýř byl od základního archeologického výzkumu v roce 1999 po všech stranách obložen stavebními podlážkami, které byly vyztužené vzpěrami, a zakryt stříškou z podlážek na jednoduché kovové konstrukci z lešeninových trubek.

"Větrák" byl zazdiván červeně pálenými cihlami 140x290x65 mm na šíři 140 mm, pouze prostřední cihla na 290 mm. Použita byla směs 6 dílů pisku, 1,5 dílu cementu, 1 díl vápna, malé štamprdle vodní disperze styrenu - akrylátového kopolymeru Sokrat 2802 A. Čelo dozdivky je zapuštěné asi 100 mm od čela klenby. Horní část je ustupující a opatřena k hraně klenby přečnělkovou vyzdivkou. Původně měly

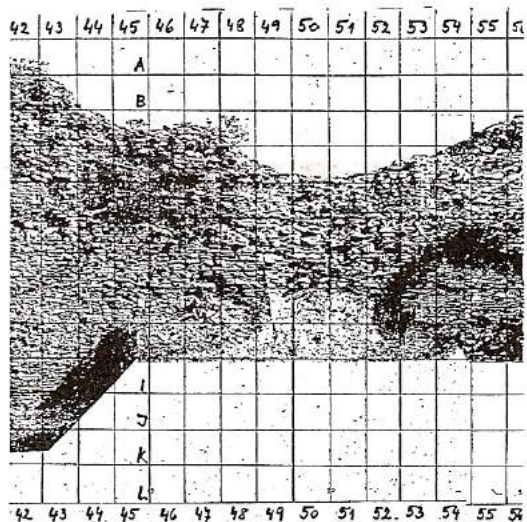
být k překladům použité cihly, ale vzdálenost dozdvívka - hrana klenby byla místy velmi dlouhá (i 300 mm), což by nebylo pro statiku cihly myslitelné, a to i v případě, že by dozdvívka lícovala s čelem klenby. Z tohoto důvodu byly cihly nahrazeny betonovými dlaždicemi o velikosti 300x500x80 mm (7 kusů). Dlaždice byly na cihlovou dozdvívku pokládány stupňovitě, schodovitě s podmazáním nastavované malty tak, že se překrývají, a to dostatečným způsobem - od 30 do 70 mm překryvu. Délka dlaždice byla natolik výhodná, že je i její dostatečně velká část za dozdvívku. Dlaždice se tak nemůže díky svému těžišti jakkoli posouvat. K ústupkové koruně dozdvívky, k překryvu, stačilo pět dlaždic. Další dvě ještě jistí druhou a třetí dlaždici, které jsou nejvíce vysunuté k hraně klenby.

Celý prostor za dozdvívku byl z počátku do výše 0,3 m vykládán plochými opukovými kameny s prospem písčité vyhrabané - vypadané zeminy. Zbytek byl důkladně vyložen volně loženými kameny bez zeminy. Totéž bylo provedeno ve dvou až třech vrstvách nad dlaždicemi s tou výjimkou, že na stranu klenební bylo šikmo pokládáno větší množství opukových kamenů.

Vše bylo zasypano zeminou ze sklepní místnosti (napadané otvorem během roku a po důkladném vyčištění před počátkem prací a sesuvem ze severního vstupu do druhé propadlé místnosti sníženého přízemí) a směsi kamenů a materiálu vyškrabaného ze spár pod hlavní stěnou, pod lešením v jižním rohu hradby. Zásyp do úrovně travnatého terénu nad sklepní místností byl následně zadrnován.

Za zvážení stojí vyspárování okolního zdiva, které vyčnívá ze zeminy, a to alespoň v nejbližším okolí zasypaného trychtýře. Vyspárování je nutné chápat rovněž jako neúplné a dočasné sanování torza zdiva.

Kolem trychtýře byla vyšlapána cestička vedoucí od pravé části vstupu do sklepa nad pravým vstupem směrem nahoru do prvního patra k levému spodnímu okraji třetí propadlé místnosti paláce v jižním rohu. Přímo nad trychtýřem k dalšímu výstupu napomáhaly pískovcové kameny, které jsou s velkou mírou pravděpodobnosti ostěním (okenním či dveřním) na původním místě, pouze vyvrácené. Jejich odstranění do lapidária není možné z důvodu nejen statických (proti dalším sesuvům), ale také archeologických, neboť pouze výkopy velkého úseku s následným zabezpečením mají význam a smysl. Z této příčiny nezbyvalo nic jiného než se pokusit cestičku zrušit a ostění pokud možno uchovat. Cestička byla zadrnována a na strategicky výhodné místo zasazen šípek. Totéž bylo provedeno na druhém možném přístupu nad vchodem do sklepní místnosti. Během roku 2001 se zjistí uchycení drnu (získávan z východní stěny sutí západního paláce) a šípku. V případě nutnosti bude celý proces zopakován. Stejně tak bude nutné zopakovat zadrnění a osazení šípkem při vstupu na severní stěnu hradby, kde se sadba z

Síťové zobrazení úseku vnitřní východní plášťové hradby v jihovýchodním nároží.

roku 1999 neujala (úsek je příliš vystaven slunečnímu záru). Rozrostlý keř šípku je nevhodnější a přírodní překážkou (naprosto přirozenou a vhodnou) k zabezpečení úseků proti neukázněným návštěvníkům. Zhotovitel dodržel všechny shora uvedené pokyny z kontrolních dnů, pracovních setkání a konzultací. Předání díla objednateli, Obci Dolní Dobrouč, proběhlo bez podstatných výtek a připomínek. Dílo bude průběžně kontrolováno, zejména zásyp a případné problémy ihned odstraněny - nelze odhadnout, jak hluboko se slehne zemina, nelze jednoznačně říci, zda se drny uchytanou a vytvoří tak přírodní zachytnou vrstvu proti nežádoucí vodě. První kontrola bude provedena na jaře 2001 či před zahájením letní aktivity 2001.

Mezi běžnou údržbu hradní zříceniny patří osekání přístupu a prostoru staveniště ve druhém hradním příkopu, samozřejmě rovněž palouku nad sborovým přístřeškem. Část náletových křovin vysekaných a chemicky ošetřených v roce 1999 skutečně uschla. Některé pařezy bylo nutné znovu natřít. Tento postup bude potřebné zvolit v roce 2001 pro celý prostor nad druhým hradním příkopem pod hlavní stěnou. Jako každoročně, tak i v roce 2000 byl vyklizen hradní areál od odpadků návštěvníků. Množství umělohmotných láhví za sebou zanechávali po celém areálu rovněž pracovníci firmy Stako.

Dohled Sboru byl stanoven ve smlouvě o dílo č. SD36/2000 mezi objednatelem Obcí Dolní Dobrouč a zhotovitelem Stako sdružení kameníků Letohrad v odst. VII., bodě 3) ze dne 18.7.2000 a ve smlouvě o dílo č. SD42/2000 mezi objednatelem Obcí Dolní Dobrouč a zhotovitelem Sbořem pro záchranu hradu Lanšperka v odst. I, písm. b) ze dne 24.7.2000. Dohledem byli pověřeni Radim Dušek a Mgr. René Klimeš. Následovalo celkem 54 tzv. kontrolních a dohledových dnů.

Na každý kontrolní den byl dohled Sboru připraven písemnými poznámkami, které podtrhovaly zejména nedostatky a připomínky k odvedené práci od posledního kontrolního dne, návrhy na odstranění či návrhy další práce. Písemná příprava byla projednána, po dohodě vše řádně zaznamenáno v zápisu z kontrolního dne, nebo se poznámky staly přímou součástí, přílohou zápisů. Písemnými poznámkami ke kontrolním dnům ze strany dohledu sloužili záznamy z pravidelných prohlídek hradu, kdy dohled kontroloval postup každodenní práce a stav průběžně fotografoval.

Kromě písemných příprav byla vyhotovena částečná síť pro sanované úseky, tzn. že vnitřní část hradby je rozdělena dle měření skupiny Archeologického ústavu AV Praha na čtvereční metry. Doslova každý metr je zvlášť posuzován, pro každý metr byl určen postup sanace, každý metr je bez jakýchkoliv problémů kontrolovatelný z různých hledisek (před zahájením práce, v průběhu, po ukončení sanace...). Tato příprava byla velice kladně hodnocena inspekčním dnem.

S již vysloveným úzce souvisí fotografická dokumentace, která byla v průběhu prací 2000 pořízena. Přes 240 fotografií uložených v archívu Sboru dokládá celý průběh prací v roce 2000 dle již zavedeného systému - před, v průběhu a po dokončení úseků a celkových prací. Dle fotografické dokumentace lze doložit nejen zvolený postup, technologii, ale také kvalitu práce a její velikost.

Obec Dolní Dobrouč, v zastoupení starostou Pavlem Neumeisterem, převzala v roce 2000 plně úlohu hlavního koordinátora všech prací na lanšperské zřícenině. Pracovní obecní četa rozšířila cestičku na hrad o dalších 0,5 až 0,75 m, na již dostatečnou šířku, aby se do hradního příkopu a do prostor staveniště dostala obecní technika. Vyvezen byl zejména stavební kámen. Natřeno bylo zábradlí podél přístupové cestičky. Sboru obec dodala cihly a dlaždice, včetně vyvezení do staveniště, pro zabezpečení "větráku".

Pracovníci obce v průběhu prací vytvořili nejen potřebné technické zázemí pro činnost firmy (dřevěné provizorní lešení pod vnitřní jižní stěnou, dodání několika chybějících trubek lešení), ale byli rovněž využiti jako pracovní síla pro firmu Stako (přídavné práce při zdění, zejména doprava materiálu na lešení, míchání nastavované malty, spárování, úklid lešení a staveniště).

Úkolem pro rok 2001 zůstává trvalé zajištění brížku nad rozšířenou cestičkou pod domem pana Jana Zastoupila, což bylo již slíbeno (jak panem starostou, tak pracovníky čety a jednatelem Sboru).

Závěrem:

Pro rok 2000 byla na zříceninu hradu Lanšperka určena státní účelová dotace ve výši 200 000,- Kč. Obec finanční částku vyčerpala - dle smluv 10 tisíc korun Sbor pro záchranu hradu Lanšperka, přibližně 190 tis. Kč firma Stako Letohrad a další dodavatelské firmy. Konečná částka Obce Dolní Dobrouč nad rámec státní účelové dotace převyšuje 95 tisíc korun. Sbor si je vědom toho, že vklad obce nebyl malý a lze jej považovat pro vlastní sanaci hradby, záchranu zdíva, za dosud největší.

Kvalitu odvedené práce posoudí zcela určitě kontrolní setkání projektanta a konzultantů před zahájením prací 2001. Všechny práce 2000 byly vedeny s velkou snahou o dodržení všech stanovených zásad projektu, požadavků památkové péče a závěrů odborných kontrolních dnů-jednání. Přesto si je autor této zprávy vědom některých nedostatků konzervovaných úseků hradního zdíva. Všechny chyby jsou napravitelné a odstranitelné. Vést diskusi je možné v otázce splnění stanoveného plánu, dodržení plánovaného úseku a všech předpokládaných prací. Plnění nelze hodnotit jako 100%, i když některé nezahájené úseky lze obhájit jinou a neplánovanou činností. Otázkou zůstává vhodnost či nevhodnost zvoleného postupu.

V mnoha bodech lze rok 2000 považovat za hlediska záchranu zříceniny hradu Lanšperka za přelomový a zásadní. Plně se rozběhl vlastní systém prací, v kterých lze pokračovat a na aktivity v roce 2000 bez tíživých překážek navázat.

Činnost Sboru pro záchranu hradu Lanšperka od 25.3.2000 do 31.12.2000

Radim Dušek

Mezi první úkoly k řešení roku 2000 bylo objasnění krádeže ovocných stromů v areálu hradu. Na zcela malicherné záležitosti, týkající nekorektnosti některých občanů obce, se projevil mnohdy zarážející postup jednotlivých zúčastněných osob. Mnohá stanoviska jsou vysvětlitelná a bylo je možné pochopit. Avšak nad postupem odpovědných pracovníků Policie ČR zůstává rozum stát!
Stručná historie „případu“:

- 22.3.2000 oznámení krádeže starostovi v souladu se stanovami Sboru a dohodou o spolupráci
- starosta předal oznámení jednatele Policii ČR
- 4.4.2000 rada vyslovila dodatečný souhlas s již provedeným skácením stromů a završila dohodu o užívání části pozemku
- 6.4.2000 Šislerovi jsou Sborem informováni o svém užívání, o nevědomosti jiné údajně první smlouvy Šislerových, prosba o kopii dohody

- 6.4.2000 Sbor poděkování obci za objasnění a žádost o kopii dohody mezi Šislerovými a majitelem pozemku
- 19.4.2000 Policie ČR sděluje, že pozemek mají Šislerovi pronajatý od obce

- 25.4.2000 dotazy Sboru policii včetně prosby o nahlédnutí do dokladu potvrzujícího dohodu, na jejímž základě policie rozhodla

- 30.4.2000 žádost Sboru k obecnímu úřadu o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím - vidět dohodu o užívání mezi Šislerovými a vlastníkem pozemku

- 5.5.2000 žádost Sboru o vyhledání informací Státnímu okresnímu archivu v Ústí nad Orlicí

- 19.5.2000 obec odpovídá na dopis Sboru z 30.4.2000, sděluje nepřímé doložení, tentokrát vlastnictví ke stromům ze strany Šislerových, patrná opatrnost v dohodě - již pouze možná ústní dohoda, další dotazy obce

- 12.6.2000 odpověď okresního archivu Sboru

- 13.6.2000 Sbor informuje radu a starostu o závěru šetření, problém považuje za ukončený a odpovídá na otázky starosty ze dne 19.5.2000

- Policie ČR, obvodní oddělení, do současnosti neodpověděla, není známo na základě jakého dokladu rozhodla a její postup lze dle dosud známých informací považovat za nekompetentní a v rozporu s právem

výsledek: pozemek nebyl v letech 1945-1990

v pronájmu, o nepovoleném užívání lze vést diskusi pouze v období 6.8.1982-27.6.1985, vlastníkem stromů je pouze Obec Dolní Dobrouč.

Krádež tak zůstala krádeží, ale dodatečně povolenou a legalizovanou.

24.5.2000 navštívil hrad Lanšperk jeden z předních kastellologů PhDr. Tomáš Durdík, DrSc., pracovník Akademie věd České republiky. Posuzoval otvor ve sklepní místnosti.

Velký kontrolní den na hradě se konal 8.6.2000. Projednáno bylo zabezpečení větráku ve sklepní místnosti, spárování a oprava koruny zdiva. 21.6.2000 se uskutečnilo doplňující jednání k zabezpečení průduchu JZ kouta dochované místnosti suterénu paláce v JV nároží a spárování zdiva.

Inspekční den vrcholných odborníků se konal 24.8.2000. Prohlédli si celé hradní jádro. Přítomni: doc. ing. arch. Kašička, CSc., Fakulta architektury ČVUT Praha, Ing. Gabriel, Památkový ústav Ústí nad Labem, Ing. Noll, Památková inspekce Ministerstva kultury ČR, JUDr. Varhaník, šéf Památkové inspekce MK ČR, Ing. Jan Vinař, MURUS, Mgr. Miroslava Cejpová, referát kultury OkÚ ÚO, Neumeister, starosta, Šilarová, členka obecní rady a dozorčí rady Sboru, Dušek, jednatel Sboru.

Sbor odpracoval na hradě celkem více než 153 hodin (bez dohledů atd.), natřel stavební buňku, provedl základní úklidové práce.

Informační tabule a směrovky nebyly doposud zajištěny, úkol nebyl splněn, ale je před dokončením. Vše by mělo být hotové do začátku sezóny.

Sbor zrealizoval pohlednice - první perokresba lanšperského rodáka a posledního lanšperského pišícího kronikáře Aloise Luga, pohled na lanšperský hrad v roce 1939. Druhá pohlednice - otisk grafického listu Zdeňka Velebného, který znázorňuje formou nadsázky kontrolní den na lanšperském hradě, kdy významní a věhlasní stavitelé řeší z pověsti známý čertův most mezi hrady Lanšperk a Žampach.

Ve spolupráci s pivnicí U Skoby se uskutečnily tradiční dva pochody, březnové Hledání Brontosaura, prosincové Skobácké putování (první pochod pod tímto názvem po přijatých opatřeních bez sdružení Česká stezka).

Vydali jsme jedny Sborové listy č. 10, Přílohu Sborových listů č. 10 a Sborové listy - pochodnické vydání č. 2.

Sbor spolupracoval s kabelovou televizí OIK TV, s p. Lukášem Prokešem (natáčení dokumentu o lanšperské zřícenině), na prosbu obce (pí Šilarové) zajistil prohlídku italské návštěvy (Marco) na hradě. Dále prezentace hradu a Sboru firmě TELIN spol. s r.o., dětem z Dlouhé Třebové. Zapůjčili jsme materiál do okresního muzea na výstavu Zříceniny hradů na Orlickoústecku a Vysokomýtsku (8.8.-1.10.2000).

Sponzoři a pomocníci Sboru v roce 2000:

Okresní muzeum Vysoké Mýto, Jitka a Vlastimil Duškovi, Marie Biedermanová, Olga Dušková, POHODA Lanšperk, OFTIS s.r.o. Ústí nad Orlicí, Obecní úřad Dolní Dobrouč.

Základní data o činnosti Sboru:

Sbor měl k 31.12.2000 64 členy. V archivu Sboru bylo v roce 2000 evidováno 604 položek (538 běžných písemností a 66 písemností závažnější /právní/ povahy). Sborová fotografická dokumentace obsahuje dvě řady: 1) Hrad Lanšperk (konzervační práce) - celkem 823 fotografií 2) Sbor (aktivity) - celkem 687 fotografií. Sboru v roce 2000 došlo 40 dopisů. Sbor v roce 2000 odeslal 269 dopisů. Podchycených zpráv v tisku o Sboru a jeho aktivitách - 11. Kontrolních dnů na hradě včetně dohledových celkem 55. Dále se uskutečnilo množství jednání (i telefonicky) s pracovníky obecního úřadu, s obecní radou, se starostou, s pracovníky okresního úřadu, s ing. arch. Klimešem, s Ing. Šťastným, CSc., s archeologem PhDr. Bekovou atd.

Sborová agenda (účetnictví, evidence došlé a odeslané pošty, archiv a fotodokumentace) je vedena v souladu s požadavky správní rady Sboru. Svě stanovisko zcela jistě vysloví dozorčí rada Sboru.

Hledání Stromoucha

V sobotu 3. března 2001 proběhl 1. ročník turistického pochodu Hledání Stromoucha. Na start do pivnice U Skoby v Ústí nad Orlicí přišlo 131 pochodníků. Vzhledem k nepříznivému počasí volili spíše kratší trasy 8 a 15 km, na které se vydalo celkem 95 „hledáčů“ tajemného lanšperského strašidla. Zbýlých 36 si troufalo na cestu dlouhou 25, 35 nebo 50 km. První zastávkou všech pochodníků byl Lanšperk, kde je vítalo nejen zmíněné strašadlo, ale také Radim Dušek. Ten jim ochotně otiskl do mapky kontrolní

razítko, pohostil je čajem a tatralkou. Druhým kontrolním bodem, určeným už pouze pro delší trasy, byl hostinec Na Žampachu. O turisty se tu staral Josef Jilek.

Všichni bez rozdílu tras se pak opět sešli U Skoby. Čekal je tam účastenský list, Sborové listy, pohádka o Stromouchovi, perníček a věneček z vizovického těsta.

- eb -

PS: oba, jarní a zimní, sborové pochody organizačně zajišťuje Eva Biedermanová a Libor Kubišta
Otcem myšlenky Stromoucha je Libor Kubišta, matkou jeho podoby Stanislava Němcová.

*Někdy jsem za velmi obtížné počasí
šel pochodem a nebyl jsem v obvodu
příjemců. Mladý panovník*

*Prošel jsem přímým směrem v krásné zimní
přírodě, pokročil svými i dalšími. Děťáci
vám poradateli a přejí mnohé zdraví
a zdraví v další sezóně.
Nahlédanou Jilek*

*Kde se nám to líbilo! Počasí bylo.
Jen by mělo být víc větrů. A ještě by se
tu mohl provádět STROMOUCH → jako u nás
Jinak děkujeme Jilovi z Prahy*

Ohlasy z pochodnické knihy přání a pochval.

BYLO TO SUPER POČASÍ TAKÉ
ALE STROMOUCHA JEMÉ NENAŠLI.
Mělo být jinak

*K záležitosti svého pochodu
„HLEDÁNÍ STROMOUCHA“
Věra se nejsrději
Zažít vždy na gratulaci
a STROMOUCHA jste stvořili
perfektně.
Do dalších ročníků mnoho úspěchů
Mila*

Křestní jména a příjmení v Dolní Dobrouči, jejich vývoj a změny v minulých staletích.

Jaroslav Jansa

Před rokem 1600 bylo používáno jen malé množství křestních jmen. Nejčastěji to bývala jména: Jan, Jiřík, Jakub, Martin, Matěj, Michal, Pavel, Ondřej a Václav. Méně často jména Petr, Adam, Řehoř, Marek, Mikuláš, ojedinelé pak Lorenz, Faltys, Jokl, Mareš, Vávra, Motl, Bureš, Filip, Urban.

Většina těchto křestních jmen měla také odvozené tvary původního jména, které byly používány častěji, např.: Jiřík/Jíra, Jakub/Kuba, Matěj/Mates, Michal/Mikeš, Ondřej/Andreas/Andrle/Wondra, Václav/Vašek/Vencl, Řehoř/Řiha, Marek/Markus, Mikuláš/Nicholas/Nikl, Faltys/Faltýn, Jokl/Jůkl, Bureš/Burján/Burián.

Příjmení jsou již před rokem 1600 dosti ustálená, i když v některých případech je použito křestní jméno otcovo za příjmení jeho potomků. Například Petr Janů, Jíra Vašků, Martin Matoušův, Jan Jírů, Jiřík Filipů atd. K tomuto jevu dochází i později, kdy potomci často zcela opomněli otcovo příjmení a vzali za své křestní jméno otcovo jméno nebo přízvisko či příjmení bývalého majitele chalupy či usedlosti, kterou koupili.

Nejstarší dolnodobroučská příjmení ještě z doby před rokem 1570 jsou Fait, Dušek, Blažek, Pirkli, Kovář a Maixner. Některá další jako Apl, Beran, Holub a Dvořák pocházejí také ze starých dob, ale následně zmizela a objevují se odjinud až v současnosti. Některá příjmení zapsaná v dolnodobroučských písemnostech po roce 1530 znějí pro nás cize, jako by se vynořila z příšeří dávných časů a jejich nositelé zde během dalších sta let většinou mizí. Byla to příjmení Flůtka, Fryčar, Křivický, Černey, Koudelka, Petržilka, Matějka, Řehák, Portl Markus, Krepšl, Flak, Kříž, Tytl, Jůklik, Frybigar.

Během první poloviny 17. století dochází k používání jmen „upřesňujících“ jako byla: Jiřík Vaška Markusova, Václav Junek Flaků, Motl Martin Michalova, Jiřík Martina Matoušova, Vašek Štěpán neb Štefan, Vašek Nikle Faltysa, Martin Podhájský - Jana Duška syn, Jakub Markusů Feyta, Jan mladší Pirkľů, Jíra Andrle Frybigara, Pavel Kovář jinak Brůsenbauch, Martin Dušek jinak Podhájský, Daněk Doležal jinak Holubů, Michal Smučků jinak Markusů.

V uvedené době přibývá postupně příjmení Skalický, Hrdina, Chládek, Kubiček, Pecháček, Ryšavý, Šisler, Švercl, Vacek, Horák, Mařík, Matějček, Stránský, Špinler, Miller, Plíva. Ta spolu se starými příjmeními

Dušek, Motl, Vávra, Maixner, Fait, Blažek, Pirkl a Kovář tvoří většinu dnešních příjmení v Dolní Dobrouči.

Zprávičky

Sdružení pro kapli a boží muka, se sídlem v Lanšperku, s povolením a po dohodě s představiteli dolnodobroučské obce zrealizovalo ke konci roku 2000 exteriérové nasvícení lanšperské kaple Nanebevzetí Panny Marie. Kaple je dominantou pro široké okolí, pro pás od bodu Žampach po Suchý vrch.

V letošním roce se bude sdružení snažit instalovat do kaple zvon. Poslední zněl do počátku 40. let 20. století. Vše závisí na množství získaných

finančních prostředků, neboť nutná částka ve výši okolo 150 tisíc korun je jistě velký oříšek k rozlousknutí.

Sdružení pro kapli a boží muka vyzývá všechny ochotné a dobrosrdečné dárce ku pomoci. Jakékoli bližší informace je možné získat u Marie a Jindřicha Kapounových, Lanšperk čp.4, Radima Duška, Lanšperk čp. 55.

Nad Lanšperkem se objevila nová „dominanta“ - vysílač EUROTELU, daň moderním telekomunikačním vymoženostem. Doufejme, že nepřibude věž dalšího tzv. operátora.

Novou hrozbou pro snad ještě příjemný pohled na lanšperskou krajinu je možná stavba domu na začátku severního hřebenu planiny zvané Kopanina (Kopajna) pod zmíněným vysílačem. Zda se v krajině objeví odstrašující příklad pro celý region, ukáže čas. - dr -

Nová literatura

Ve vydavatelství OFTIS s.r.o. Ústí nad Orlicí vyšlo:

Kejvalová, T.: Proč jsem na světě
Lukášek, J.: Pohádky z Orlických hor II
Šlechta, B. - Šlechta, M.: Jak milovat bližního svého
Jendeková, B.: Legionáři Brandýsa nad Orlicí a okolí
Cihlář, J.: Těžká léta na Orlickoústecku
Havel, J.: Poupata ožehla nenávisti
Vaclík, V.: Kdo je kdo mezi betlémaři na konci 20. století

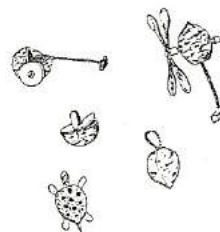

Nové letopisy města Ústí nad Orlicí a jeho okolí

Nové letopisy
města Ústí nad Orlicí
a jeho okolí

Nové letopisy
města Ústí nad Orlicí
a jeho okolí

č.2/2000: Houslovým klíčem otvíráš pokladnici - Čestní občané a město Ústí - Jak Ústečtí oslavili svého rodáka - Fragmety dvou vrcholněgotických tympanonů z kostela sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě - Vinařství ve Vysokém Mýtě, v Chocni a možná i v České Třebové - Ústečtí a hrad Lanšperk ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století - Společnost Šestipěráků v Ústí nad Orlicí II - Erb Bořitů z Budče v pečeti Bořitova - Zastavení - Ústecká Amerika

č.3/2000: Ta naše svoboda - Politická hodnota lokálního patriotismu a zdravého regionalismu - VÚSC aneb správní reforma už frčí - „Průplav Dunaj-Odra-Labe - naše moře“ - Příběh sochy - Znak města Ústí nad Orlicí - Společnost Šestipěráků v Ústí nad Orlicí III - Dvě výročí Masarykovy chaty na Šerlichu - Slavil se „Letohrad 2000“ - Kresba na obálce: návrh erbu města Ústí nad Orlicí k běžnému používání - Fotografovatelné Ústí nad Orlicí - Janu Masarykovi - Volby 1919

č.4/2000: Naučení korunnímu princí aneb čtyři rozpravy (Příběh první) - Leoš Kubiček - Kostel sv. Vavřince - jeho architektura a výzdoba od 16. do konce 19. století - Pěčinští spiritisté - Staročeské Vánoce - Svatý Jan Nepomucký v Řetové - „Všechno má svůj čas“ - PF 2001

